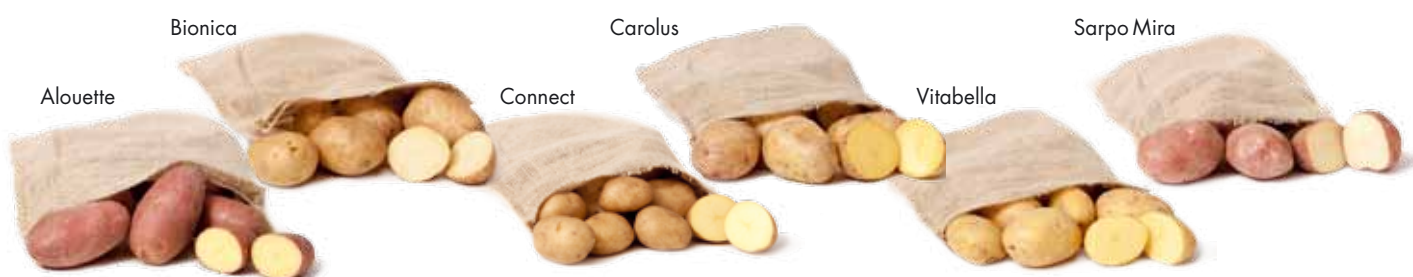

INTRODUCTIE VAN NIEUWE GENERATIE RESISTENTE AARDAPPELRASSEN KOST VEEL TIJD EN MOEITE

OP ZOEK NAAR DE IDEALE AARDAPPEL

Na jaren van kruizen en selecteren groeit het aanbod van phytophthoraresistente aardappelrassen. De meesten hiervan hebben zich afgelopen jaar in veldproeven bewezen. Nu is het tijd dat deze nieuwe rassen ook een plek in het aardappelschap veroveren. De Groene Winkel in Zeist neemt het voortouw.

TEKST & FOTO LEEN JANMAAT

Het areaal biologische aardappelen loopt terug. Hoofdoorzaak is de hoge ziektedruk van de aardappelziekte 'phytophthora'. Door vroege aantasting sterft het loof voordat de aardappelen in de grond zijn volgroeid. Om het tijt te keren werken veredelaars en onderzoekers in BioImpuls aan nieuwe rassen die resistent zijn tegen deze aardappelziekte. Dat stimuleert ook de kweekbedrijven. En niet zonder succes, want inmiddels zijn de eerste 'sterke' rassen beschikbaar. Maar onbekend is in het begin vaak nog onbeminde. De ontwikkeling van nieuwe rassen en teeltstrategieën voor biologische aardappelteelt kan daarom een steun in de rug gebruiken. Binnen het Europese project Co-Free werkt het Louis Bolk Instituut aan strategieën die nieuwe rassen een kans geven in de markt.

Binnen het Europese project Co-Free werken vele onderzoekers samen met het bedrijfsleven aan het ontwikkelen van alternatieve middelen en teeltstrategieën tegen schimmelziekten van aardappel, hardfruit, druiven en tomaten. Het streven is om het mogelijk te maken deze

Uit de voorselectie zijn de volgende biologisch geteelde, resistente rassen gekozen:

- Alouette (Agrico-Bioselect) - roodschillig, geel vlezig en vrij vastkokend
- Bionica (Meijer/Niek Vos) - blanke schil, witvlezig en vrij vastkokend
- Connect (Den Hartigh) - blanke schil, geel vlezig en vrij vastkokend
- Carolus (Agrico-Bioselect) - blanke schil met rode ogen, geelvlezig en vrij kruimig
- Vitabella (KWS/Plantera) - blanke schil, geelvlezig en vastkokend, ook geschikt voor frites
- Sarpo Mira (Danespo) - roodschillig, witvlezig en vrij vastkokend, vooral geschikt voor frites.

gewassen zonder gebruik van koperhoudende middelen biologisch rendabel te telen. Voor aardappelen zijn er goede perspectieven omdat nieuwe resistente of hoogtolerante rassen het gewas sterk maakt tegen phytophthora. Uit vooronderzoek blijkt dat het lastig is toegang te krijgen in de bestaande afzetkanalen. Indien de handel al voorzien wordt van AGF van goede kwaliteit en rassen met gunstige consumptie-eigenschappen, zal ze niet snel nieuwkomers opnemen in het assortiment. Zelfs als ze voor de teler beter

te telen zijn. Zeker als het product niet op alle fronten goed scoort is het lastig bestaande rassen te vervangen. Zo heeft het ras Bionica een goede resistentie, maar op enkele producteigenschappen voldoet Bionica nog niet aan de 'ideale' aardappel. Zo heeft deze aardappel een witte vleeskleur, terwijl de Nederlandse en Duitse consument vooral geel wenst. In Duitsland is Ditta nog een hoofdrol vanwege positieve consumptie-eigenschappen zoals stevigheid, kleur en smaak. Maar Ditta is vatbaar voor phytophthora en dus risicovol voor de teler.

Om de reacties van consumenten op de nieuwkomers te peilen, zijn er meerdere consumentenonderzoeken gedaan op de winkelvloer. De eerste test is gedaan in winkels van supermarkt Boni met het ras Bionica onder de naam Niek's Witte, vorig jaar is een vergelijkbare peiling gedaan in vier Ekoplaza-winkels met het ras Carolus. Uit de interviews bleek dat de klanten in zowel de supermarkt als natuurvoedingswinkel gevoelig zijn voor prijs. Dat geldt vooral voor de super-

Inspecteurs van Den Hartigh controleren proefveldjes bij de Firma Bouma in de Flevopolder

BIONICA (NIEK'S WITTE), EEN BIJZONDER VERHAAL

Aardappelen die een geschiedenis hebben van ongeveer 35 jaar. Het begon in de Andes in Zuid Amerika. Wetenschappers uit Wageningen ontdekten daar wilde soorten die verwant waren aan aardappelen. Soms hadden ze nauwelijks knollen. Als bijzonderheid hadden ze dat ze geen Phytophthora kregen. Wetenschappers hebben de resistentie uit deze wilde soort (*Solanum bulbocastanum*) met veel moeite en diverse brugkruisingen in cultuurmateriaal kunnen overbrengen als basis voor sterke aardappelrassen. Het kweekbedrijf Meyer in Kriningen heeft uiteindelijk met dit basismateriaal diverse kruisingen gemaakt en bessen geoogst. Zo'n 500 zaden werden op verzoek aan Niek Vos gegeven voor de eerste selectierondes op zijn biologisch-dynamische akkerbouwbedrijf in Marknesse. En laat hij nou net uit die 500 een goede gevonden hebben: Bionica. Een ras met een goed opbrengend vermogen en regelmatige knolvorm maar wittvlezig. Het heeft nog eens 10 jaar geduurd voor deze 'kloon' op alle mogelijke eigenschappen en diverse locaties is getoetst en als ras is geregistreerd. Nu is Bionica verkrijgbaar onder de naam Niek's Witte om van zijn 'zwakte' een kracht te maken!

marktklanten, waar de omloopsnelheid gedurende de actieweken met aantrekkelijke prijzen aanzienlijk hoger was. Na de actieweek stagneerde de omloopsnelheid. Dat gold veel minder voor Ekoplaza winkels waar de omloop van de 2 kg zakken met Carolus in de actieweek wel verdubbelde, maar daarna niet ver wegzakte. Verder viel op dat klanten trouw blijken te zijn aan verpakking.

Als aankoopmotief werd vaak gezegd: 'deze zak koop ik altijd'. Deze trouw aan de verpakking is tevens een mogelijkheid om huidige rassen in deze zakken te vervangen door de nieuwe. In het geval van

Carolus wordt de consument verrast met een wat roze kleur rond de oogjes hetgeen bij gebruik geen enkel probleem vormt, maar bij verkoop uit de kist een nieuwe aanblik vormt. Het is duidelijk dat voor alle nieuwe rassen geldt dat zij zich zowel in het veld (= teleteigenschappen) als in het schap (= producteigenschappen) moeten bewijzen. Dat vraagt doorgaans tijd. Voor opname in het winkelschap is een kritische voorselectie noodzakelijk.

PRIJSVRAAG LEVERT NIEUWE NAAM

In 2009 bereidde Agrico de weg voor een nieuw resistent ras en organiseerde een prijsvraag voor een nieuwe naam. De toenmalige minister Verburg onthulde op de Biovak de nieuwe naam Carolus, gekozen uit honderden inzendingen voor de Pieperpad-prijsvraag, een initiatief van Biologica en Greenpeace. De naam Carolus verwijst naar de Vlaamse botanicus Carolus Clusius die de aardappel rond 1600 introduceerde in Nederland. Van sierplant tot medicijn werd de aardappel volksvoedsel nummer één. Agrico-Bioselect streeft naar een compleet assortiment sterke rassen voor de bioteelt en introduceert dit jaar Alouette en heeft nog een paar potentiële rassen in de pijplijn zitten.

De Groene Winkel in Zeist erkent de problemen met de ziektegevoelige rassen en vindt het belangrijk dat resistente rassen een kans in het schap krijgen. De Groene Winkel gaat deze voorselectie samen met haar klanten doen. Van 12 tm 17 januari wordt het aardappelschap gevuld met het assortiment beschikbare, nieuwe resistente rassen. Iedere dag van de week staat één resistent ras centraal en wordt er om 11.00 en 16.00 uur een passend gerecht bereid. Klanten kunnen de aardappel zo kant en klaar proeven en vergelijken met andere nieuwe rassen. Op basis van de voorkeur van de klanten en uiteraard de verkrijgbaarheid gaat De Groene Winkel het aardappelassortiment voor komend jaar invullen. De uitslag hiervan wordt tijdens de Bio-beurs bekend gemaakt. ■

WORKSHOP

• **Op de Bio-beurs zijn verschillende presentaties, lezingen en workshops over aardappelen. Kijk in de volgende uitgave van Ekoland, de beurspecial, voor tijd en plaats!**

